

2016-cı ilin yanvar-dekabr ayları üçün Azərbaycan Respublikasının

TƏDİYƏ BALANSI¹

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında ölkənin tədiyə balansı üzrə CƏB kəsiri 1.4 mlrd.\$ təşkil etmişdir. Qeyri-neft sektoru üzrə CƏB-in kəsiri isə ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 15% (1013 mln.\$) azalaraq 5.8 mlrd.\$ olmuşdur. Hesabat dövründə maliyyə hesabının kəsiri də ötən ilə nisbətən 69.4% azalaraq 2.8 mlrd.\$ təşkil etmişdir (dollarlaşma istisna olmaqla kəsir 2.3 mlrd.\$ təşkil edir).

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında tədiyə balansının əsas göstəriciləri

Mln.\$

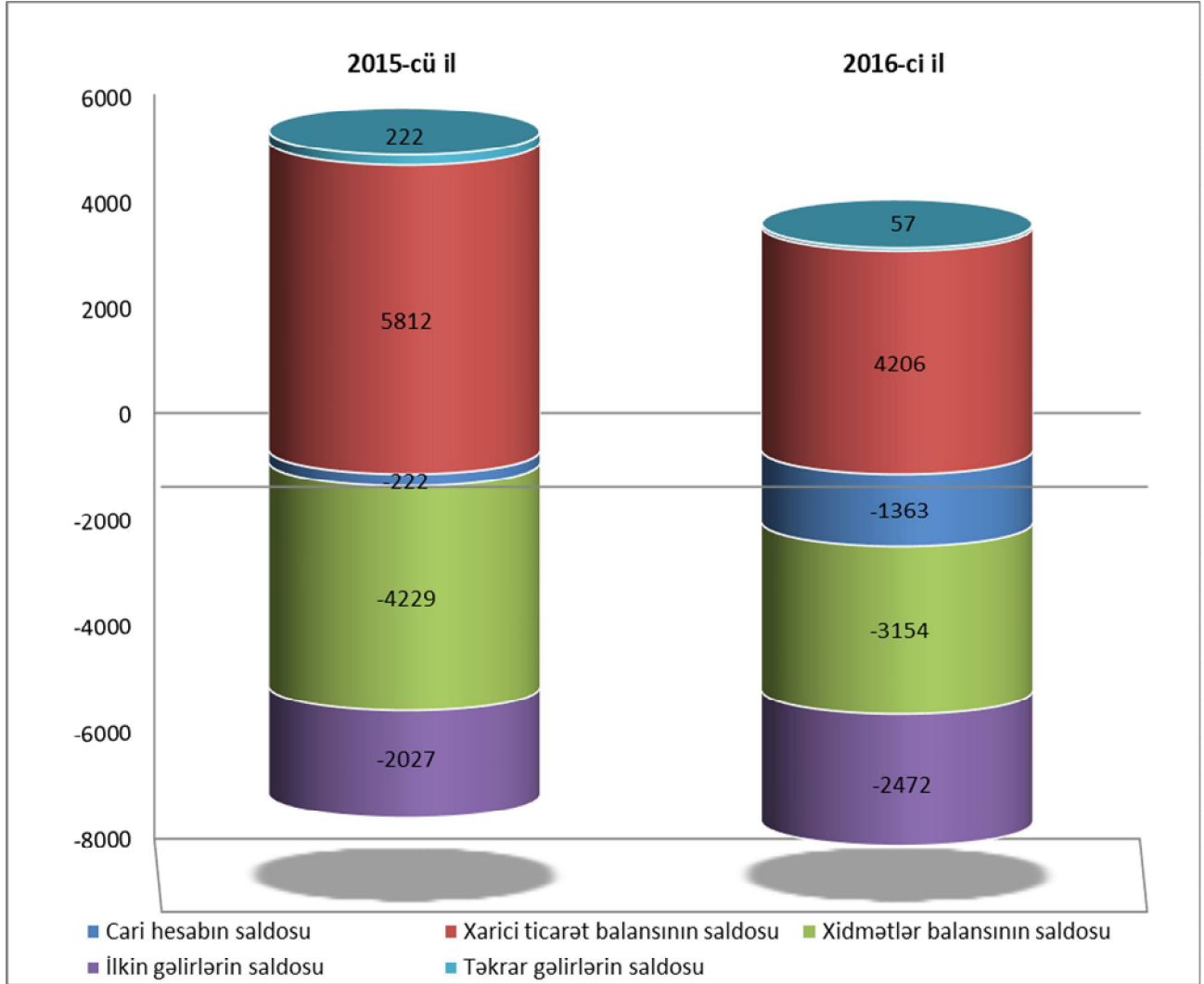
Cari əməliyyatlar	-1 363.4
Xarici ticarət balansı	4 206.3
Xidmətlər balansı	-3 154.5
İlkin gəlirlər balansı	-2 472.0
-İnvestisiya gəlirlərinin repatriasiyası	-2 152.9
Təkrar gəlirlər balansı	56.8
Kapital hesabı	-40.1
Maliyyə hesabı	-2 761.5
<i>Xalis maliyyə aktivləri</i>	<i>7 244.4</i>
<i>o cümlədən:</i>	
-xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar	2 573.6
-portfel investisiyaları	-44.3
-törəmə maliyyə alətləri	-0.7
-digər investisiyalar	4 715.8
<i>Xalis maliyyə öhdəlikləri</i>	<i>4 482.9</i>
<i>o cümlədən:</i>	
- Azərbaycanca cəlb olunmuş birbaşa investisiyalar	7 323.6
- cəlb olunmuş investisiyaların repatriasiyası	-2 824.0
- portfel investisiyaları	443.6
- digər investisiyalar	-460.3
Balanslaşdırıcı maddələr	3 625.8
Tədiyə balansının ümumi saldosu (Ölkənin ehtiyat aktivlərinin dəyişməsi; “+” artım, “-” azalma)	-539.2

Qeyd: Tədiyə balansı hesablamalarında xam neftin faktiki orta qiyməti 42\$ (ötən ilin müvafiq dövründə 48\$) olmuşdur.

Cari əməliyyatlar hesabı

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında cari əməliyyatlar hesabında 1363 mln.\$ məbləğində kəsir yaranmış, o cümlədən neft-qaz sektoru üzrə cari hesabın profisiti 4.4 mlrd.\$ məbləğində olmuşdur. Neft-qaz sektorunun profisiti qeyri-neft sektoru üzrə cari hesabın 5.8 mlrd.\$ məbləğində kəsirinin 76.3%-ni örtmüşdür.

Mln.\$

Xarici ticarət balansı

Xarici ticarət dövriyyəsi 22.2 mlrd.\$ təşkil etmiş və *xarici ticarət balansı 4.2 mlrd.\$ məbləğində müsbət saldo ilə nəticələnmişdir.*

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında Azərbaycanın dünyanın 186-dək dövləti ilə ticarət əlaqələri olmuşdur. Xarici ticarətin 14%-i MDB üzvü olan dövlətlərin, 86%-i isə digər xarici dövlətlərin payına düşür.

Əmtəə ixracı. Hesabat dövründə əmtəə ixracı 13.2 mlrd.\$ təşkil etmişdir. İxrac olunmuş malların strukturunda neft-qaz məhsullarının payı 91.2% olmuşdur.

Xarici dövlətlərə 10.7 mlrd.\$ neft məhsulları ixrac olunmuş, ixrac olunmuş neft məhsullarının 490.8 mln.\$-ı neft emalı məhsullarının, 10.2 mlrd.\$-ı isə xam neftin ixracının payına düşür.

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında ölkənin **qeyri neft-qaz** ixracı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 22.6% azalaraq 1.2 mlrd.\$ təşkil etmişdir.

Əmtəə idxalı. Hesabat dövründə əmtəə idxalı 9.0 mlrd.\$ təşkil etmişdir, o cümlədən istehlak mallarının idxalının ümumi dəyəri isə 3977.3 mln.\$ olmuş, bunun da 1448.3 mln.\$-ı ərzaq məhsullarının payına düşür. Qeyri-neft sektoru üzrə idxal ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9.4% azalaraq 6.7 mlrd.\$ olmuşdur. Bu azalmanın əsas səbəbi isə minik avtomobillərinin (52.7%), tütün və tütün məhsullarının (48.6%), əczaçılıq məhsullarının (27.5%) azalması ilə bağlıdır.

İdxalın strukturunda xarici investisiyalar hesabına gətirilmiş maşın-avadanlıqların və malların xüsusi çəkisi 23.1% təşkil etmişdir.

Xidmətlər balansı

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında xarici dövlətlərlə Azərbaycanın iqtisadi əlaqələrində qarşılıqlı xidmətlər əsas yerlərdən birini tutmuş və bu xidmətlərin ümumi həcmi 11.9 mlrd.\$ təşkil etmişdir. Bunun 7.5 mlrd.\$-ı qeyri-rezidentlər tərəfindən Azərbaycanın rezidentlərinə, 4.4 mlrd.\$-ı isə Azərbaycan rezidentlərinin xarici ölkələrin rezidentlərinə göstərilən xidmətlərdir.

Qarşılıqlı xidmətlər dövriyyəsinin 16.9%-i nəqliyyat xidmətləri üzrə aparılan əməliyyatların payına düşür. Ümumi dəyəri 2015 mln.\$ olan nəqliyyat xidmətlərinin 54.4%-i qeyri-rezidentlərin Azərbaycanın nəqliyyat sistemlərindən istifadə etmələri ilə əlaqədardır.

Azərbaycanın rezidentlərinin qeyri-rezidentlərə göstərdikləri nəqliyyat xidmətlərinin dəyəri 1096 mln.\$, qeyri-rezidentlərin Azərbaycan rezidentlərinə göstərdikləri nəqliyyat xidmətlərinin dəyəri isə 919 mln.\$ təşkil etmişdir.

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında qarşılıqlı turizm xidmətlərinin dövriyyəsi ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 6% artaraq 5.2 mlrd.\$-dan çox olmuşdur. Beləliklə, ötən ilin müvafiq dövründə turizm xidmətləri üzrə yaranmış 294 mln.\$-lıq kəsir 2016-cı ilin yekunu üzrə 219 mln.\$-lıq profisitlə əvəzlənmişdir.

Öz növbəsində xarici ölkələr tərəfindən Azərbaycan rezidentlərinə turizmlə bağlı göstərilən xidmətlərin dəyəri 2494.4 mln.\$ məbləğində olmuşdur. Bunun 72.9%-i Azərbaycan vətəndaşlarının şəxsi səfərləri ilə bağlı xarici ölkələrdə olarkən sərf etdikləri vəsaitlərin (məlik idxal üçün vəsaitlər istisna olmaqla) payına düşür.

Hesabat dövründə qeyri-neft sektoru üzrə qeyri-rezidentlərə ödənilən tikinti xidmətlərinin dəyəri ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1.8 dəfə azalaraq 120 mln.\$ təşkil etmişdir. Qeyri-neft sektoru üzrə qeyri-rezidentlərə ödənilən digər işgüzar xidmətlərin dəyəri isə ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 29.6% azalaraq 638 mln.\$ olmuşdur.

İlkin gəlirlər balansı

Hesabat dövründə gəlirlər üzrə daxilolmaların və ödənişlərin ümumi dövriyyəsi 4.3 mlrd.\$-a çatmışdır. Bunun 78.7%-ni (3.4 mlrd.\$) Azərbaycandan ödənişlər təşkil edir. Bu məbləğin isə əsas hissəsini (2361 mln.\$) beynəlxalq neft-qaz konsorsiumları üzrə xarici investorların payına düşən gəlirlərin repatriasiyası (əsasən xam neft şəklində), qeyri-rezidentlərə ödənilmiş əmək haqları (251 mln.\$) və xarici kreditlərdən istifadəyə görə ödənilən faizlər (438 mln.\$) təşkil edir.

Təkrar gəlirlər balansı

Təkrar gəlirlər üzrə xarici ölkələrlə aparılan əməliyyatların ümumi dəyəri 1184.2 mln.\$ məbləğində qiymətləndirilmişdir. Bu məbləğin 52.4%-ni ölkəyə daxilolmalar təşkil edir.

Təkrar gəlirlər üzrə ümumi daxilolmaların 90.9%-ni xarici ölkələrdən fiziki şəxslərin pul baratları, 5.2%-ni ölkəyə gətirilən humanitar idxal mallarının dəyəri, 3.9%-ni isə digər daxilolmalar təşkil edir.

Bütövlükdə, təkrar gəlirlər üzrə əməliyyatların saldosu müsbət 56.8 mln.\$ təşkil etmişdir.

Maliyyə hesabı²

2016-cı ilin yanvar-dekabr aylarında ölkənin xalis maliyyə aktivləri 7.2 mlrd.\$ artmışdır. Bu göstərici əsasən xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar (2573.6 mln.\$), portfel investisiyaları (-44.3 mln.\$), törəmə maliyyə alətləri (-0.7 mln.\$) və digər investisiyalar (4715.8 mln.\$) hesabına formalaşmışdır. Hesabat dövründə ölkənin xalis maliyyə öhdəlikləri isə 4.5 mlrd.\$ təşkil etmişdir ki, bu da xaricdən cəlb olunmuş xalis birbaşa investisiyalar (4499.6 mln.\$), portfel investisiyaları (443.6 mln.\$) və digər investisiyalar (-460.3 mln.\$) hesabına formalaşmışdır.

2016-cı ilin yanvar-dekabr ayları üzrə xalis maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Mln.\$

	Aktivlər	Öhdəliklər
Birbaşa investisiyalar	2 573.6	4 499.6
- neft-qaz sektoru	2 035.2	2 810.8
- digər sektorlar	538.4	1 688.8
Portfel investisiyaları	-44.3	443.6
Törəmə maliyyə alətləri	-0.7	
Digər investisiyalar	4 715.8	-460.3
- ticarət kreditləri və avanslar	4 718.1	105.7
- kreditlər və ssudalar	-7.1	-9.4
-depozitlər və nağd valyuta	4.8	-556.6
C Ə M İ	7 244.4	4 482.9

Birbaşa investisiyalar

Birbaşa investisiyalar formasında xaricdən cəlb olunmuş sərmayələrin ümumi məbləği 7.3 mlrd.\$ olmuşdur. Bu investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 76.7% təşkil etmişdir.

Qiymətləndirmələrə görə qeyri-neft sektoruna cəlb olunmuş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 1706.2 mln.\$ olmuşdur.

2 Beynəlxalq Valyuta Fondunun tədiyə balansı üzrə yeni (6-cı nəşr) Təlimatının tələblərinə uyğun olaraq tədiyə balansının strukturunda kapital və maliyyə hesabı Aktivlər/Öhdəliklər prinsipi üzrə təsnifləşdirilmişdir. Bununla əlaqədar olaraq cədvəl göstəriciləri yeni strukturda verilmişdir.

Kreditlər və digər investisiyalar

Hesabat dövründə kreditlər və ssudalar üzrə xalis maliyyə aktivləri 7.1 mln.\$, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 9.4 mln.\$ azalmışdır.

Depozitlər və nağd valyuta üzrə xalis maliyyə aktivləri 4.8 mln.\$ artmış, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 556.6 mln.\$ azalmışdır.

Ehtiyat aktivləri

Hesabat dövründə ölkənin ehtiyat aktivləri 539 mln.\$ məbləğində azalmışdır.